

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

3 septembrie 2014*

„Trimitere preliminară — Directiva 79/7/CEE — Egalitate de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale — Asigurarea lucrătorilor în caz de accident — Cuantumul unei indemnizații forfetare pentru invaliditate permanentă — Calcul actuarial întemeiat pe speranța medie de viață în funcție de sexul beneficiarului indemnizației respective — Încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii”

În cauza C-318/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Korkein hallinto-oikeus (Finlanda), prin decizia din 7 iunie 2013, primită de Curte la 11 iunie 2013, în procedura inițiată de

X,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), președinte de cameră, și domnii J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 aprilie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru X, de K. Kuusi, asianajaja;
- pentru guvernul finlandez, de H. Leppo, în calitate de agent;
- pentru guvernul elen, de E.-M. Mamouna și de M. Tassopoulou, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de D. Martin și de I. Koskinen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 mai 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: finlandeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO 1979, L 6, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între X, pe de o parte, și Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății (denumit în continuare „ministerul”), pe de altă parte, cu privire la acordarea unei indemnizații forfetare plătite ca urmare a unui accident de muncă.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit termenilor articolului 3 alineatul (1) litera (a), Directiva 79/7 se aplică regimurilor juridice care asigură printre altele protecția împotriva riscurilor de accident de muncă.
- 4 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din această directivă:

„Principiul egalității de tratament presupune inexistența oricărei discriminări pe criterii de sex, în raport, direct sau indirect, în special cu starea civilă sau familială, îndeosebi în ceea ce privește:

- domeniul de aplicare al regimurilor și condițiile de acces la acestea;
- obligația de a cotiza și calculul cotizațiilor;
- calculul prestațiilor, inclusiv sporurile datorate celuilalt soț și persoanelor aflate în întreținere și condițiile care reglementează durata și menținerea dreptului la prestații.”

Dreptul finlandez

- 5 Punerea în aplicare a asigurării pentru accidente este o sarcină de gestiune publică a cărei executare este încredințată în Finlanda unor companii private de asigurări. Pentru a-și îndeplini obligația de a oferi securitate lucrătorilor în materia accidentelor de muncă, angajatorii sunt ținuti să încheie o asigurare cu o companie de asigurări abilitată să asigure riscurile prevăzute de Legea privind asigurarea lucrătorilor salariați pentru accidente (tapaturmavakuutuslaki) din 1982, astfel cum a fost modificată în anul 1992 (denumită în continuare „Legea privind asigurarea pentru accidente”). Costurile asigurării legale instituite în materie de accidente sunt acoperite prin primele de asigurare plătite de angajatori.
- 6 Indemnizația pentru invaliditate permanentă este una dintre prestațiile de asigurare în caz de accident. Ea face parte din regimul legal de securitate socială și are ca obiect să ofere lucrătorului o despăgubire pentru invaliditatea menționată, rezultată dintr-un accident de muncă sau dintr-o boală profesională, altfel spus din diminuarea capacității sale funcționale pentru tot restul vieții.
- 7 Articolul 14 alineatul 1 punctul 1 din această lege prevede plata printre altele a unei indemnizații pentru invaliditate permanentă cu titlu de despăgubire în caz de leziune sau de boală provocată printr-un accident de muncă.

- 8 Articolul 18 b alineatul 1 din Legea privind asigurarea pentru accidente prevede că indemnizația pentru invaliditate permanentă se plătește, după caz, fie o singură dată, fie sub formă de pensie. Potrivit alineatului 3 al articolului respectiv, indemnizația unică se calculează sub forma unui capital care corespunde valorii indemnizației pentru invaliditate permanentă, luând în considerare vârsta lucrătorului, conform unor criterii stabilite de minister.
- 9 Ordinul ministerului nr. 1662/453/82 din 30 decembrie 1982 privind elementele pentru stabilirea valorii capitalului pensiilor plătite în temeiul asigurării pentru accidente sau, atunci când nu se plătește pensie, pentru stabilirea indemnizației unice a definit criteriile în funcție de care trebuie calculată această din urmă indemnizație.
- 10 În această privință, anexa la ordinul menționat stabilește următoarele formule:

„Mortalitatea aplicabilă va fi (TLE-82) cu un raport de vârstă de 3 ani, și anume

$$u_x = 0,0000797 e^{0,0875(x+3)} \text{ (bărbați)}$$

$$u_x = 0,0000168 e^{0,1000(y+3)} \text{ (femei).”}$$

- 11 Prejudiciile provocate de leziuni sau de boli sunt împărțite, în scopul cuantificării invalidității generale permanente, în 20 de clase, în funcție de natura lor medicală și de gradul lor de gravitate. Cuantumul indemnizației acordate depinde de clasa de invaliditate. Despăgubirea pentru leziuni și boli mai puțin grave, care fac parte din clasele de invaliditate 1-10, este plătită întotdeauna o singură dată. În cazul claselor de invaliditate 11-20, asigurații pot opta pentru o plată unică sau pentru o pensie lunară viageră.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 12 X, născut în anul 1953, a fost rănit în cadrul unui accident de muncă survenit la 27 august 1991. Printr-o hotărâre pronunțată la 18 octombrie 2005, vakuutusoikeus (Tribunalul pentru Asigurări Sociale) a constatat că acesta avea dreptul la o indemnizație forfetară pentru invaliditate permanentă, în temeiul Legii privind asigurarea pentru accidente.
- 13 În urma acestei hotărâri, prin deciziile din 16 decembrie 2005, compania de asigurări competentă a stabilit valoarea forfetară care trebuie plătită lui X cu acest titlu la 4 197,98 euro, cu toate majorările incluse.
- 14 X a formulat o contestație împotriva acestor decizii, invocând faptul că indemnizația unică pentru invaliditate permanentă ar trebui calculată pe baza acelorași criterii precum cele prevăzute în cazul femeilor. Contestația a fost respinsă la 31 august 2006 de comisia pentru contestații privind accidentele de muncă. Această decizie a fost confirmată de vakuutusoikeus la 27 mai 2008.
- 15 Într-o scrisoare adresată ministerului la 13 octombrie 2008, X a susținut că suma forfetară care i-a fost plătită cu titlu de indemnizație pentru invaliditate permanentă fusese stabilită cu nerespectarea dispozițiilor dreptului Uniunii referitoare la egalitatea de tratament între bărbați și femei. Prin urmare, X a solicitat suma de 278,89 euro, majorată cu dobânzi de întârziere. Această sumă reprezintă diferența dintre indemnizația percepută de X și cea care i s-ar fi plătit unei femei de aceeași vârstă, care s-ar fi aflat într-o situație similară. La 27 mai 2009, ministerul a refuzat plata sumei solicitate.
- 16 La 17 iunie 2009, X a introdus o acțiune la Helsingin hallinto-oikeus (Tribunalul Administrativ Helsinki) solicitând obligarea statului finlandez la plata sumei în discuție. Prin hotărârea din 2 decembrie 2010, Helsingin hallinto-oikeus a declarat această acțiune inadmisibilă, pentru motivul că nu era competent.

- 17 În aceste împrejurări, X a formulat o cale de atac împotriva acestei hotărâri în fața Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă), care, la 28 noiembrie 2012, a anulat decizia Helsingin hallinto-oikeus.
- 18 Cu privire la fond, instanța de trimitere ridică problema dacă dispozițiile dreptului Uniunii privind egalitatea de tratament între bărbați și femei și în special articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia cuantumul unei prestații sociale legale plătite ca urmare a unui accident de muncă este diferit, din cauza aplicării unor factori actuariali întemeiați pe sex, după cum beneficiarul este un bărbat sau o femeie.
- 19 Instanța de trimitere arată de asemenea că, dacă articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în cauză în litigiul din fața sa, se pune problema dacă sunt îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii statului membru în cauză pentru încălcarea dreptului Uniunii.
- 20 În aceste condiții Korkein hallinto-oikeus a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 4 alineatul (1) din Directiva [79/7] trebuie interpretat în sensul că se opune unei norme naționale care prevede că, pentru calcularea prestațiilor legale de securitate socială care urmează să se plătească în urma unui accident de muncă, se aplică drept criteriu actuarial diferența de speranță de viață dintre bărbați și femei, în cazul în care prin utilizarea acestui criteriu despăgubirea unică ce urmează să se plătească unui bărbat este mai redusă decât despăgubirea de care ar beneficia o femeie de aceeași vârstă, care s-ar afla în rest într-o situație similară?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: există în speță o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii pentru a angaja răspunderea statului membru, dacă se ia în considerare în special faptul că:
- Curtea nu s-a pronunțat în mod expres în jurisprudența sa cu privire la aspectul dacă la calcularea prestațiilor din cadrul sistemelor legale de securitate socială, care intră în domeniul de aplicare al Directivei 79/7, pot fi luați în considerare factori actuariali întemeiați pe sex;
 - Curtea a declarat în Hotărârea Association belge des Consommateurs Test-Achats și alții (C-236/09, EU:C:2011:100) că articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii [(JO L 373, p. 37, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 135)], care admite luarea în considerare a unor asemenea factori, este nevalid, dar a dispus o perioadă de tranziție până la producerea efectelor constatării privind nevaliditatea, și
 - legiuitorul Uniunii a admis în anumite condiții, în Directivele [2004/113] și 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă [(JO L 204, p. 23, Ediție specială, 05/vol. 8, p. 262)], luarea în considerare a factorilor actuariali întemeiați pe sex la calcularea prestațiilor în sensul acestor directive, motiv pentru care legiuitorul național a presupus că factorii respectivi pot fi luați în considerare și în cadrul sistemului legal de securitate socială în discuție în prezenta cauză?”

Cu privire la competența Curții

- 21 Guvernul finlandez a arătat în ședință că faptele aflate la originea litigiului, și anume accidentul de muncă suferit de X, s-au produs în cursul anului 1991, respectiv înainte de aderarea Republicii Finlanda la Uniunea Europeană. Chiar dacă indemnizația forfetară în cauză urmărește să repare invaliditatea permanentă ocazionată de accidentul de muncă menționat, ar avea importanță, pentru aplicabilitatea dreptului Uniunii, doar data faptului generator al acestui prejudiciu. În aceste condiții, guvernul finlandez consideră că Curtea nu este competentă să răspundă instanței de trimitere.
- 22 În această privință, este necesar să se observe că actul juridic ce face obiectul litigiului principal a fost adoptat în cursul anului 2008 prin hotărârea vakuutusoikeus. De asemenea, este cert că indemnizația pentru invaliditate permanentă despre care este vorba urmărește să compenseze consecințele accidentului suferit de X pe durata întregii vieți a acestuia.
- 23 Rezultă că litigiul principal nu are ca obiect o situație care să își fi produs toate efectele anterior aderării Republicii Finlanda la Uniune.
- 24 În consecință, Curtea este competentă să răspundă instanței de trimitere.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 25 Pentru a răspunde la prima întrebare, trebuie să se observe cu titlu introductiv că, deși este adevărat că indemnizația în discuție în litigiul principal se plătește de către o companie privată de asigurări, asigurarea pentru accidente a lucrătorilor salariați din Finlanda și criteriile de acordare a acesteia fac parte din regimurile „juridice” care asigură protecția împotriva riscurilor de accidente de muncă, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Directiva 79/7. În consecință, indemnizația în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al acestei directive.
- 26 Trebuie amintit că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 interzice printre altele orice discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex în ceea ce privește calculul prestațiilor pe care le vizează.
- 27 Din decizia de trimitere reiese că litigiul principal privește modalitățile de calcul al cuantumului unei indemnizații datorate pentru prejudiciul rezultat dintr-un accident de muncă, plătită o singură dată, sub forma unei indemnizații forfetare. Calculul respectiv trebuie efectuat printre altele în funcție de vârsta lucrătorului, precum și de speranța de viață medie rămasă acestuia. Pentru stabilirea acestui din urmă criteriu, se ține seama de sexul lucrătorului.
- 28 Este cert că, pe baza modalităților de calcul al indemnizației forfetare în discuție în litigiul principal, o femeie de aceeași vârstă cu X care a suferit, în aceeași zi cu acesta, un accident de muncă identic și prin care au fost provocate aceleași prejudicii are dreptul la o indemnizație forfetară superioară celei de care beneficiază X.
- 29 Guvernul finlandez invocă însă faptul că o astfel de femeie și X nu se găsesc într-o situație comparabilă. El arată, în această privință, că modalitățile de calcul al despăgubirii unice plătite cu titlu de indemnizație pentru invaliditate permanentă, prevăzută de reglementarea națională, sunt menite să permită stabilirea cuantumului acesteia la un nivel echivalent cu valoarea globală a aceleiași indemnizații în cazul în care aceasta ar fi plătită sub forma unei pensii viagere. Ținând seama de existența unei durate diferite a speranței de viață a bărbaților față de cea a femeilor, aplicarea unui

coeficient de mortalitate identic pentru ambele sexe ar conduce la situația în care despăgubirea unică plătită unui lucrător accidentat de sex feminin nu ar mai corespunde cu speranța de viață medie rămasă beneficiarului acesteia.

- 30 Guvernul finlandez precizează că diferențierea în funcție de sex este necesară pentru a evita defavorizarea femeilor în raport cu bărbații. Astfel, întrucât femeile au, statistic, o speranță de viață mai ridicată decât bărbații, indemnizația care vizează repararea forfetară a prejudiciului suferit pentru restul vieții persoanei vătămate ar trebui să fie mai ridicată pentru femei decât pentru bărbați. În consecință, nu ar exista o discriminare între bărbați și femei.
- 31 În această privință, astfel cum a remarcat avocatul general la punctul 29 din concluzii, trebuie să se arate că o astfel de argumentație ar putea cel mult să justifice inegalitatea de tratament dintre bărbați și femei cu ocazia acordării unei indemnizații precum cea în discuție în litigiul principal, iar nu, astfel cum a recunoscut guvernul finlandez în ședință, să nege realitatea unei inegalități de tratament generate de dispozițiile dreptului național prin faptul că, în circumstanțe identice, ele conduc la indemnizații diferite.
- 32 Prin urmare, trebuie să se constate că dispozițiile regimului de asigurări pentru accidente în discuție în litigiul principal comportă o inegalitate de tratament care poate constitui o discriminare contrară articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7.
- 33 În aceste condiții, este necesar să se stabilească dacă această inegalitate de tratament poate fi justificată.
- 34 În ceea ce privește eventualele motive de derogare de la principiul egalității de tratament enunțat la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7, trebuie constatat că luarea în considerare a unui criteriu întemeiat pe speranța de viață rămasă nu este prevăzută nici la articolul 4 alineatul (2) din această directivă, având ca obiect dispoziții referitoare la protecția femeilor în caz de maternitate, nici la articolul 7 alineatul (1) din directiva menționată, care permite statelor membre să excludă din domeniul de aplicare al acesteia un anumit număr de norme, de avantaje și de prestații în materie de securitate socială.
- 35 În plus, nu rezultă din modul de redactare a articolului 7 alineatul (1) din Directiva 79/7 că motivele de derogare pe care acesta le enunță nu au caracter exhaustiv și că statele membre sunt libere să conceapă alte motive de derogare de la principiul egalității de tratament. Faptul că luarea în considerare a unui astfel de criteriu nu este interzisă expres prin dispozițiile acestei directive nu poate fi interpretat în sensul că autorizează legiuitorul național să prevadă acest criteriu ca element de calcul al unei indemnizații precum cea din litigiul principal.
- 36 Guvernul finlandez invocă totuși faptul că diferența privind cuantumul acestei indemnizații în funcție de sexul lucrătorului în cauză poate fi justificată prin diferența obiectivă dintre speranța medie de viață a bărbaților și cea a femeilor. Orice altă soluție ar conduce la defavorizarea femeilor, a căror speranță de viață este mai mare decât cea a bărbaților, întrucât plata unei indemnizații forfetare are vocația de a compensa consecințele unui prejudiciu pentru tot restul vieții persoanei vătămate.
- 37 Este important să se arate în această privință că, în pofida faptului că indemnizația forfetară în discuție în litigiul principal este prevăzută de un regim care stabilește și prestațiile pentru prejudiciul rezultat dintr-un accident de muncă plătite pentru tot restul vieții persoanei vătămate, calculul acestei indemnizații nu poate fi efectuat pe baza unei generalizări în privința speranței de viață medii a bărbaților și a femeilor.

- 38 Astfel, o asemenea generalizare poate conduce la un tratament discriminatoriu al asiguraților de sex masculin în raport cu cei de sex feminin. În plus, luarea în considerare a unor date statistice generale, în funcție de sex, se lovește de lipsa certitudinii că un asigurat de sex feminin are întotdeauna o speranță de viață superioară celei a unui asigurat de sex masculin de aceeași vârstă aflat într-o situație comparabilă.
- 39 Din aceste considerații rezultă că regimul național în discuție în litigiul principal nu poate fi justificat.
- 40 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că, pentru calcularea unei prestații legale de securitate socială care urmează să se plătească în urma unui accident de muncă, se aplică drept criteriu actuarial diferența de speranță de viață dintre bărbați și femei, în cazul în care prin aplicarea acestui criteriu despăgubirea unică ce urmează să se plătească în temeiul prestației menționate unui bărbat este mai redusă decât despăgubirea de care ar beneficia o femeie de aceeași vârstă care se află într-o situație similară.

Cu privire la a doua întrebare

- 41 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere dorește să se stabilească, în esență, dacă o încălcare a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 precum cea în discuție în litigiul principal trebuie calificată drept o încălcare a dreptului Uniunii „suficient de gravă” pentru a constitui una dintre condițiile angajării răspunderii statului membru în cauză.
- 42 Este necesar să se amintească în această privință că, la punctul 56 din Hotărârea Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79), Curtea a precizat că printre elementele pe care instanța competentă poate fi chemată să le ia în considerare se numără gradul de claritate și de precizie a normei încălcate, întinderea marjei de apreciere pe care această normă o lasă autorităților naționale sau celor ale Uniunii, caracterul intenționat sau neintenționat al încălcării comise sau al prejudiciului cauzat, caracterul scuzabil sau nescuzabil al unei eventuale erori de drept și împrejurarea că atitudinile adoptate de către o instituție a Uniunii au putut contribui la neadoptarea, la adoptarea sau la menținerea unor măsuri sau a unor practici naționale contrare dreptului Uniunii.
- 43 Curtea a subliniat de asemenea că punerea în aplicare a condițiilor care să permită stabilirea răspunderii statelor membre pentru prejudicii cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii trebuie, în principiu, să fie efectuată de către instanțele naționale, conform îndrumărilor date de către Curte pentru a efectua această punere în aplicare (a se vedea Hotărârea Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, punctul 210 și jurisprudența citată).
- 44 În consecință, Curtea nu poate substitui aprecierile instanțelor naționale cu propriile aprecieri (a se vedea Hotărârea Brasserie du pêcheur și Factortame, EU:C:1996:79, punctul 58). Cu toate acestea, Curtea le poate furniza acestora orientări și indicații pentru punerea în aplicare a principiului menționat (a se vedea Hotărârea Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punctul 100).
- 45 În ceea ce privește prezenta cauză, se impune a releva trei elemente care trebuie luate în considerare pentru a răspunde la întrebarea dacă dispozițiile dreptului național în cauză trebuie considerate o încălcare „suficient de gravă” a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7.
- 46 În primul rând, întinderea principiului egalității de tratament enunțat la articolul 4 alineatul (1) din directiva menționată și interpretarea acestuia nu au făcut până în prezent obiectul unei hotărâri a Curții. În plus, încălcarea dreptului Uniunii care îl privește pe X, constatată mai sus, nu s-a concretizat decât în anul 2008, prin hotărârea definitivă a vakuutusoikeys.

- 47 În al doilea rând, nici reglementarea finlandeză în discuție în litigiul principal, nici vreo altă reglementare națională nu sunt vizate în prezent de vreo acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE pentru încălcarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7.
- 48 Trebuie remarcat, în al treilea rând, că, în ceea ce privește actele adoptate de legiuitorul Uniunii care vizează punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei, prin articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/113 s-a acordat statelor membre posibilitatea de a autoriza, înainte de 21 decembrie 2007, diferențe proporționale în materie de prime și de prestații pentru cei asigurați în cazul în care sexul reprezintă un factor determinant în evaluarea riscurilor, pe baza unor date actuariale și statistice pertinente și precise. În plus, la articolul 9 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/54, deși a decis că anumite norme din domeniul regimurilor profesionale de securitate socială care au la bază criteriul sexului sunt contrare principiului egalității de tratament, legiuitorul Uniunii a prevăzut totuși printre derogările de la principiul respectiv, în anumite cazuri, utilizarea de factori actuariali diferiți în funcție de sex.
- 49 În ceea ce privește prima dintre aceste dispoziții, Curtea a statuat, la 1 martie 2011, la punctul 32 din Hotărârea Association belge des Consommateurs Test-Achats și alții (EU:C:2011:100), că a permite statelor membre să mențină, nelimitat în timp, o derogare de la regula primelor și a prestațiilor unisex contravine realizării obiectivului egalității de tratament între femei și bărbați, obiectiv pe care îl urmărește Directiva 2004/113, precizând că dispoziția respectivă, ca urmare a caracterului său discriminatoriu, trebuie considerată nevalidă.
- 50 Având în vedere elementele care precedă, revine instanței naționale sarcina de a stabili dacă, în speță, încălcarea dreptului Uniunii trebuie considerată „suficient de gravă”.
- 51 În consecință, trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare că incumbă instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă sunt îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii statului membru. De asemenea, în ceea ce privește problema dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal constituie o încălcare „suficient de gravă” a dreptului Uniunii, această instanță va trebui să țină seama printre altele de faptul că, până în prezent, Curtea nu s-a pronunțat cu privire la legalitatea luării în considerare a unui criteriu întemeiat pe speranța medie de viață în funcție de sex pentru stabilirea unei prestații plătite în temeiul unui regim legal de securitate socială care intră în domeniul de aplicare al Directivei 79/7. Instanța de trimitere va trebui totodată să țină seama de posibilitatea acordată statelor membre de legiuitorul Uniunii, care s-a manifestat la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/113, precum și la articolul 9 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/54. Instanța menționată va trebui, în plus, să ia în considerare faptul că, la 1 martie 2011, Curtea a statuat (C-236/09, EU:C:2011:100) că prima dintre dispozițiile menționate este nevalidă, întrucât încalcă principiul egalității de tratament între bărbați și femei.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 52 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) **Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că, pentru calcularea unei prestații legale de securitate socială care urmează să se**

plătească în urma unui accident de muncă, se aplică drept criteriu actuarial diferența de speranță de viață dintre bărbați și femei, în cazul în care prin aplicarea acestui criteriu despăgubirea unică ce urmează să se plătească în temeiul prestației menționate unui bărbat este mai redusă decât despăgubirea de care ar beneficia o femeie de aceeași vârstă, care se află într-o situație similară.

- 2) Incumbă instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă sunt îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii statului membru. De asemenea, în ceea ce privește problema dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal constituie o încălcare „suficient de gravă” a dreptului Uniunii, această instanță va trebui să țină seama printre altele de faptul că până în prezent Curtea nu s-a pronunțat cu privire la legalitatea luării în considerare a unui criteriu întemeiat pe speranța medie de viață în funcție de sex pentru stabilirea unei prestații plătite în temeiul unui regim legal de securitate socială care intră în domeniul de aplicare al Directivei 79/7. Instanța de trimitere va trebui totodată să țină seama de posibilitatea acordată statelor membre de legiuitorul Uniunii, care s-a manifestat la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, precum și la articolul 9 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă. Instanța menționată va trebui, în plus, să ia în considerare faptul că, la 1 martie 2011, Curtea a statuat (C-236/09, EU:C:2011:100) că prima dintre dispozițiile menționate este nevalidă, întrucât încalcă principiul egalității de tratament între bărbați și femei.

Semnături